

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1894. Leto XI.

Obseg: Gnojenje s kajnitom in Tómasovo žlindro. — Poraba krav za vožnjo. — Ameriška ledenica. — Jesensko oranje. — Tómasova žlindra in kajnit na Kranjskem. — Pretakanje vina. — Izreditev breskev, da rodé že prvo leto cepljenja. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Gnojenje s kajnitom in Tómasovo žlindro.

Tómasova žlindra deluje počasi, zato je tudi po znejši učinek večji. Tómasova žlindra se prilega zlasti težki, vlažni zemlji. Ker se razkraja počasi, priporoča se, da se spravi v zemljo uže jeseni ali po zimi. Ako ima žlindra mnogo fine moke (vsaj 75 %), rabi se lahko kot nadomestilo za superfosfat, toda le pod pogojem, da se je vzame 2 do $2\frac{1}{2}$ krat več, kakor bi rabili superfosfata (sicer bi ne pomagala hitro), in da se dobi dosti ceno. Ako hočemo, da bo imela gnojitev s fosforovo kislino tudi pozneje še kak uspeh, na pr. ako se med žito vseje detelja ali krmska rastlina, potem naj se rabi Tómasova žlindra. Neprecenljiva pa je vrednost Tómasove žlindre (skupno s kajnitom) pri gnojenji mokrih, zelo mahovitih travnikov. Če je potrosimo jeseni 350 do 450 kg na oral, pomnoži pridelek sena prav izdatno.

Tudi za dobroto detelje in druge krme je zelo važna. V kolikih množinah naj se rabi, smo uže povedali. Potrebno pa je, da se podorje (razven na travnikih in deteljištih).

Kajnit deluje silno ugodno na rastline posebno s svojim kalijem, pa tudi z drugimi obstojnimi deli, zlasti s kuhinjsko soljo.

Za težka tla, ki imajo navadno dovolj kalija, vzame se malo kajnita, ali se pa to gnojenje sploh opusti. Prav važen je pa kajnit za lahko, peščeno zemljo; v njej deluje deloma s svojim kalijem, deloma s tem, da jo ohrani dalj časa vlažno.

Kajnit je najbolje spraviti v zemljo jeseni ali po zimi, in sicer zato, ker se čez zimo poizgube v njem nahajajoče se tuje snovi, ki bi utegnile škodljivo vplivati.

V težki zemlji se podorje s plugom, v mehki pa je bolje, če se podvleče z brano. Za deteljo, krmske rastline, travnike, okopavine in za lan, je kajnit posebno dober. Okopavini pa se ne sme nikdar neposredno gnojiti s kajnitom, temveč vedno prejšnji rastlini, da ne škoduje okopavini.

Čim lažja je zemlja, tem več kajnita ji je treba dati. Sicer pa se računa na 1 oral:

Za žita: slabo gnojenje 60 kg, srednje 110 kg, močno 225 kg. Ječmen za pivo naj se ne gnoji s kajnitom. Ako se repa ali detelja seje kot drugi sad, treba bo večje množine, in sicer za stročnice in detelje: slabo gnojenje 225 kg, srednje 290 kg, močno 340 kg; za oljate rastline: slabo gnojenje 110 kg, srednje 225 kg, močno 340 kg; za travnike 225 do 340 kg; za predivne rastline 170 do 225 kg, za posamezna sadna drevesa okoli 2 kg. Jeseni se po travnikih razstrosi skupno s Tómasovo žlindro, spomladi pa se zavleče.

Poraba krav za vožnjo.

Premnogi kmetovalci, ki krave vedno krmijo v hlevu, mislijo, da vožnja kravam, če uže ne škoduje, vender tudi ne koristi. To mnenje pa ni pravo; kajti v marsikaterem oziru je vpreganje kravam celó prekoristno, posebno težkim kravam.

Primerna poraba plemenskih krav za vožnjo je istotako priporočljiva. Ni se bati, da bi molzne krave izgubile mleko, ako jih semtertje vprežemo, da si ž njimi na pr. pripeljemo domu sena ali pa sploh kake majhne vožnje opravimo. Dognano je, da se krave, ki se zmerno

pa je treba zapreti tako hitro, kakor le mogoče, kajti gorki zrak, ki pride v vežo, zelo vpliva na led.

Jesensko oranje.

Marsikdo si bo mislil, kaj bom uže jeseni svoje njive oral, saj imam spomladi v aprilu časa, da izorjem za pšenico, rž, oves in ječmen; kadar to posejem, mi ostane še dosti časa za turščico, lan, krompir in druge rastline. Toliko let uže gospodarim in vem, kdaj in kako moram krompir saditi. Storim, kar mi je storiti, drugo pa prepustim božjemu blagoslovu. Tako je mnenje našega kmeta o jesenskem oranji ali o pripravi njiv jeseni za spomladansko setev. Preverjeni smo, da bode komaj vsak petdeseti kmet mislil: morebiti bi vender dobro bilo, da bi „Kmetovalca“ poslušal; storil seveda ne bo nič; drugi pa se bodo našim nasvetom gotovo le posmehovali.

Korist jesenskega oranja je neprecenljivo velika. Vsi pametnejši kmetovalci so jo že davno spoznali in se tudi po tem ravnaajo. Na Češkem so razumnejši kmetje, ki posnemajo večinoma grajščake. Oni preorjejo že jeseni vsako njivo po enkrat ali dvakrat, pridelujejo pa tudi še enkrat več vsakega žita, nego naš kmet. Tudi vidimo po vseh deželah premožnejše kmete, le pri nas so večinoma reveži, ker ne znajo iz zemlje dvakrat večih pridelkov dobivati. Še celó naše grajščine in mali grajščaki nimajo boljših pojmov o umnejšem obdelovanju sveta; tudi oni hodijo rakovo pot.

Koristi jesenskega oranja so:

1.) V izorano zemljo pride več solčne svetlobe, gorkote, zraka, rose, dežnice, mraza in snega. Vse to vpliva na posamezne dele zemlje, da se nekoliko predru-gačijo ali raztopijo. Mrtva zemlja tako prezebe, da po-stane našim rastlinam rodovitna. V zraku je veliko snovi, ki pridejo v izorano zemljo, na primer ogljikova kislina in amonijak, obe sta prepotreben živež našim rastlinam, brez njih ne more rasti nobena. V neizorano njivo pa teh snovi iz zraka ne more obilo priti, zato ostane ne-rodovitnejša.

2.) Mrtva zemlja se napije vode in zraka, ki raz-topita veliko rudninskih soli in jih pripravita rastlinam v použitek. Rastline ne uporabljajo neraztopljenih soli, in zato jim ne morejo nič koristiti. Mrtva zemlja je sestavljena iz mnogih neraztopljenih, rastlinam neprikladnih rudninskih soli. Mrtva zemlja postane rodovitna, ako njive jeseni preorjemo. Z jesenskim preoravanjem smo njivo brez gnoja naredili rodovitnejšo, s tem smo si pa tudi gnoja prihranili, saj dostikrat oranje njivi več ko-risti nego gnojenje.

3.) Jesensko oranje nam daje priliko, da njivo zglo-bočimo. Jeseni smemo vsako njivo globoko orati in tudi mrtvo zemljo izoravati, ker se po zimi vsa preorugači. Tiste njive, katere bomo spomladi s peso, deteljo, krompirjem in lanom posejali, lahko globoče orjemo. Z jesenskim oranjem vse njive leto za letom bolj zglo-bočimo. Marsikdo utegne ugovarjati, kako bom pa potem s svojimi slabimi volički oral, saj še sedaj komaj 4 palce globoko brazdo vlečejo? Proč z lesenim plugom, pa bode mogoče tudi s slabo živino veliko globoče orati!

4.) Ker jeseni lahko globoko orjemo, se naša orna zemlja v nekoliko letih zgloboči in vse rastline nam potem v njej veliko bolje obrodijo, nego poprej v plitvi zemlji. Pesa, lan, konoplje, detelja in še mnogo druge rastline segajo s svojimi koreninami po več palcev, pesa in detelja do 3 čevlje globoko v zemljo, in si tam iščejo

živeža. Če jim globoko preorjemo, se v preoranem svetu dobro ukoreninijo in okrepijo, da potem iz spodnje zemlje uspešnejše srkajo živež. Tako globoko oranje se nam go-tovo dobro izplača. V globoko izorani zemlji raste lucerna po več let nego v plitvi, sploh vsaka rastlina nam ve-liko bolje rodi. Z globokim jesenskim oranjem si poljske pridelke pomnožimo in sami sebe bogatimo.

5.) Koliko stane pri nas pletev pomladanskih rastlin, okopavin, krompirja, pese, korenja, lanu, ječmena itd., vsak sam lahko presodi. Posebno raste plevel, koder je podnebje mokro, tako obilno, da časih pletev več stane, nego je ves pridelek vreden. Proso se mora do-stikrat zaradi plevela podorati, in tudi za pletev drugih rastlin se mnogokrat toliko potroši, da pletev pojé ves dohodek. Kaj je vzrok tako obilnemu plevelu in kako ga uničiti? Če jeseni svoje njive preorjemo, zataremo s tem uže v prvem letu polovico plevela, ker v preorani njivi plevelne korenine zmrznejo in segnijo. Vsak ve, da kjer ni plevela, vsaka rastlina bolje raste in tudi bolje obrodi. Če to vemo, moramo tudi na to gledati, da njive čistimo. Z jesenskim oranjem njive laže očistimo plevela, nego spomladi z drago pletvijo.

6.) Naše rastline: lan, proso, konoplje, krompir in repa hočejo dobro rahlo zemljo, v trdi ilovici ne morejo dobro obroditi, in če jim to trdo ilovnato zemljo samo spomladi preorjemo, ni še postala tako rahla, kakor zah-tevajo rastline. Vsak tudi ve, da zemlja postane tem rahlejša, čim večkrat je preorana, še bolje pa pospešuje jesensko oranje rahlost zemlje, ker jo mráz po zimi dobro razdrobi.

7.) Veliko črvov in mrčesov je v strnišči, ki so v neizorani zemlji proti mrazu po zimi prav dobro zava-rovani; ako pa njivo jeseni preorjemo, jim razrušimo njih gnezda, mráz jih hitro zasači in popolnoma uniči. Ta se bode mnogim bosa zdela, ker ne vedo, da ima vsaka naša rastlina po več ali manj mrčesov, ki v str-nišči ali pa blizu korenin v površji zemlji prezimijo in koje le mráz in zimska mokrota lahko uničita.

8.) Ob lepih jesenskih dnevih imamo zadosti časa, da njivo po dvakrat ali tudi trikrat preorjemo, kakor katera rastlina zahteva, in s tem oranjem si spomladansko obdelovanje veliko skrajšamo. Mislamo si našega Gorenjca, kako mora spomladi kepe za lan razbijati. Ko bi je-seni njivo globoko preoral, ne bi spomladi pri zadnjem in predzadnjem oranji nobene kepe imel, ne bilo bi mu treba za razbijanje kep nobenega krajcarja potrošiti, lahko bi druga poljska opravila opravljal in se ne mudil z neumnim razbijanjem kep.

9.) Spomladi je prav težavno, težke ilovnate njive posebno ob deževji dobro zrahljati. Dostikrat se pomla-dansksa setev zakasni samo zaradi mokrote. Ko bi pa vse take njive, katere spomladi posejemo, jeseni preorali, bi se spomladi hitreje osušile in lahko bi jih prej obdelali in obsejali. Z jesenskim oranjem dosežemo tudi to, da spomladi vsa jara žita in druge rastline posejemo o pravem času. Kasna pomladanska setev zakrivi dostikrat slabo žetev.

10.) Ovsu nam na peščenih tleh ni treba narediti prerahle njive, vender mu pa jesensko oranje več koristi nego pomladansko. Spomladi posejemo po že izorani njivi oves in ga samo z brano podvlečemo. Iz tega je razvidno, da smo si spomladi oranje prihranili in da nam dosti časa ostaja za druga opravila.

Tukaj smo naveli mnogo razlogov za jesensko oranje. Da bi le naši bralci tako ravnali in bolj zanikarnim svojim sosedom, kateri „Kmetovalca“ ne berejo, o koristi jesenskega oranja kaj razjasnili.

Slovenski kmet pusti, kadar svoje pridelke: ajdo, repo, krompir in korenje s polja pospravi, njivo celo zimo v plevelu ležati, šele spomladi jo za kake 4 palce prav slabo preorje in potem precej poseje. Na tako slabo izorani in prerahljani njivi ne more nič obroditi. Turščica, lan, krompir, detelja, korenje itd. hočejo že jeseni preorano njivo imeti, posebno če je zemlja ilovnata, katero treba časih dvakrat orati. Z jesenskim oranjem si bode vsak kmetovalec toliko več prikmetoval, da s tem lahko davke poplača. Jesensko oranje izda toliko, kolikor pol gnojenja, od njega je prihodnja letina odvisna. Naj si vsak nejevernež samo po eno njivo jeseni preorje in se sam prepriča, koliko ji bo koristilo, drugo leto mu ne bode treba več svetovati.

Tómasova žlindra in kajnit na Kranjskem.

Družbeni član J. Stojnič v Chamu na Bavarskem, ki ima svoje posestvo v Dobljah pri Črnomlju, nam piše:

Preteklo jesen sem od družbe dobil 30 q Tómasove žlindre in kajnita, kar me je stalo nad 70 gld. Marsikdo mojih sosedov se je norčeval in mi očital, da denar zapravljam, dasi se niti nisem upal povedati, koliko me ta umetna gnojila stoji. Ako ravno vem, kako velik uspeh imajo ta gnojila tukaj na Bavarskem, koder jih rabijo vsi kmetovalci vprek, bil sem vendar sam radoveden na uspeh na domačih travnikih v Belokrajni, t. j. na travnikih, ki so gotovo za polovico slabši nego bavarski. Nad moje pričakovanje in v splošno začudenje se mi je ta gnojitev uže prvo leto več kakor izplačala. Imam namreč 6 oralov velik travnik, ki ni videl še nikdar nobenega gnoja; kajti, če bi tudi imel hlevski gnoj, ne bi mogel gnojiti travnika, ker je preveč odročen. Priderek je bil od leta do leta slabši, tako, da se ni več izplačalo kositi otave. Imenovana gnojila sem dal potresti po snegu, vsled česar je sneg veliko prej izginil, spomladi pa se je pokazala gosta in temnozeleno trava, in slednjič se je na vseh krajih pokazala tudi detelja. Vse se je čudilo lepemu uspehu in povpraševali so me, če sem deteljo sejal. Ko sem jim povedal, kaj sem sejal, je vsak rekel, da bo prihodnje leto tudi on poskusil. Sveda, če bi jim kdo zastojal dal teh gnojil in bi jim jih vrhu tega še sam potrosil po travniku! Na tem travniku sem dobil letos 8 voz več mrve, nego druga leta, in sicer ne kake kislice, ampak boljše od vsake detelje. Razložek se je posebno lepo videl, ker del travnika nisem pognojil. Koder ni bilo gnojeno, je bilo videti miško teči, dočim je na pognojenem delu trava kar polegala, da je kosci niso mogli prekašati in so rekli, da take trave v Belokrajni še niso kosili. Kdor le količkaj vzmore, rabi naj ta gnojila za zboljšanje travnikov in kdor ne verjame, naredi naj majhen poskus, kateri ga bode gotovo izpodbodel k večem napredku.

Pretakanje vina.

Razven sredstev za temeljito kipenje je za vino najvažnejše ravnanje pretakanje, česar tudi pridelovalec ne sme opustiti, ako se hoče izogniti škodi. Vzroki, vsled katerih se vino pretaka, so zelo različne narave. Osobito pri prvem pretakanju velja pravočasno ločiti vino od drož, katere je izločilo. Dušikaste snovi v vinu delajo kletarju največ preglavic. Proizvračujejo namreč marsikatero neljubo prikazen v vinu, na pr. kalnost, ter pospešujejo tudi različne bolezni. Živo, normalno vršče se kipenje

je eno najboljših sredstev, s katerim se izloči velik del dušikastih snovi iz mošta. Drože vzamejo iz mošta za svoje pomnoževanje potrebne snovi, in najvažnejše med temi so nedvomno dušikaste, beljaku podobne, katerih je do 60 % suhe tvarine v drožah. Analize so pokazale, da je po končanem glavnem kipenju v drožah, katere so, kakor kažejo preiskave pod drobnosorom, večinoma iz drožnih stanic, približno 60 %, toraj $\frac{2}{3}$ beljaku podobnih snovi, ki so bile razkrojene v moštu. Mošt ima povprečno 2.8 % beljakastih (dušikastih) snovi, vino pa povprečno 1 %. Del teh beljakastih snovi izloči vpliv zračnega kisika, čreslova kislina, alkohol itd., vendar največji del drože. Bodimo toraj tudi v tem oziru hvaležni drožam, ker izločijo velik del snovi, katere bi nam dale sicer mnogo opraviti. Ravnajmo torej z drožami kolikor mogoče prijazno ter jim ponudimo vse pogoje, katerih potrebujejo za hitri razvoj, brzo in temeljito vrenje sladkorja. S tem pa smo storili še le polovico dela. Drože so pač nabrale mnogo beljakastih snovi; pa ko so ponehale delovati, ko so končale svoje delo ter se umirajoče polegale na tla, pričnejo zopet delovati v nasprotnem smislu; ugajaje nepremagljivi ozmozi, oddajo zopet velik del dušikastih snovi vinu. Weigelt pravi, da vzame vino drožam, na katerih leži, zopet 20 % beljakastih spojin. Z drugimi besedami rečeno: v 1000 kg ali v kakih 10 hl mošta je kaka 2.8 kg beljakastih snovi; od tega izloči kipenje nekako 1.8 kg; po daljšem ležanju na drožah dobi vino zopet 0.36 kg teh snovi. Vsled odlašanja s pretakanjem pomnoži se torej množina beljakovin od 1 kg na 1.36 kg, namesto da bi se zmanjšala. Da se ta preobilica pozneje zopet odstrani, potrebujemo mnogo več časa. Kdor ve važnost izločevanja dušikastih telescev prav ceniti, naj ne odlašja s pravočasnim prvim pretakanjem. Sveda so posamezni posebni slučajji, ki opravičijo pozno pretakanje, tako na pr. pri vinu, ki se bode kmalu porabilo. Taka vina so priljubljena, dokler imajo okus po komaj dovrelem mladem vinu, česar pri pretočenem vinu ni, ker izgubi ogljikovo kislino in izloči nekatere snovi; okus takega vina je prazen in pust. Vender se dobe taki slučajji le tam, kjer vinstvo še ni razvito, kjer se prideluje slaba vina v taki množini, ki ne zadostujejo potrebi dotičnega okraja. Namen vinstva pa bi moral biti, pridelovati boljše in trpežnejše blago, ki doseže kolikor mogoče kmalu visoko stopinjo dovršenosti. Pridelovalec, ki ni trgovec z vinom, sicer ne potrebuje voditi to dovrševanje, kajti bolje je, da se pridelka iznebi prej; vender mora do tega trenutka skrbeti, da podpira kupca, da postavi temelj za poznejše lažje ravnanje. Kdor misli, da vina ne sme pretočiti, ker bi se sicer poslabšalo (in te napačne misli nimajo le nekateri), moti se močno nasproti umnemu trgovcu, kateri pravočasno pretočeno vino, ki mu proizvrača pozneje manj dela, plača dražje nego nepretočeno enake kakovosti. V tem oziru se torej ne dajmo motiti od svojega okusa in mnenja.

Pri pretakanju vina pa ni dovolj, da gledamo le na ločitev drož od vina, važno je tudi mešanje z zrakom, važen je dobrodejen vpliv zračnega kisika na vino. Če zapremo mlado vino tako, da je popolnoma ločeno od zraka, oziroma od kisika, n. pr. v zatopljeno stekleno cev, ostane vedno mlado in se tudi v teku let ne izpremeni. Po vplivu zračnega kisika se tvorijo razni oksidi, katerih nekateri so razkrojljivi in dajejo vinu prijeten okus, tako n. pr. ogljikova kislina, več izhlapnih tolsčnih kislin, po vplivu kislin na alkohol različne eterične kisline in eterični produkti itd. Tvorijo se pa tudi nerazkrojljive spojine, ki se v korist vinu izločujejo; tako beljakaste spojine in spojine čreslove kisline. S pretakanjem se

sistematično izločujejo vse te vino kaleče snovi do one množine, pri kateri je vino tudi na zraku stalno, t. j. pri kateri se tudi na zraku ne škali več. Ob enem nastajajo tudi spojine, ki dajo vinu dober okus in buké. Vsled okisanja črslave kisline postaja barva bolj zlatomena, kakeršno imajo navadno stara vina. Vpliv kisika je torej časih zelo dobrodejen. Zrak vpliva uže v sodu neposredno na vino, ako je sod luknjičav, kakor pri sodih iz lesa, ki pa ne smejo biti položeni (lakirani), kajti lak, kakor tudi skorja iz sreša zapreta sod nepredušno. Pri malih sodih, ki imajo primeroma več površje, je ta učinek več kakor pri velikih, ravno tako v suhi kleti več kakor v mrzli itd. Vender bi bilo dozorevanje prepočasno, ako bi bilo odvisno le od tega, skozi sod prodirajočega kisika. Da bi zraku omogočili več pristop, poskušali so s pilikami iz bombaža, skozi ktere naj bi prihajal filtrovan, trosov očiščen zrak v več množini na površje vina. V praksi pa te pilike ne koristijo mnogo. Vsiljevanje filtrovanega zraka je težavno. Časih bi se dalo to morebiti izvesti z uspehom. Najbolje dosežemo to na ta le način: Vzamemo dolgo, globoko v sod segajočo cev, ki se vtakne v sod tako, da ne pristopi zrak; dobro je, da ima cev več postranskih luknjic. To cev zvezemo tudi nepredušno, n. pr. s pomočjo cevi iz kavčuka s praznim, dobro zaprtim sodom. V to zvezno cev se dene nekoliko vate, da se čisti zrak, ki se pretaka po cevi. Ako pustimo sedaj iz kake shrambe za vodo skozi nepredušno zaprto luknjo polagoma vodo kapat v prazen sod, pritiska voda na zrak, kateri vsled tega pritiska prodira po cevi skozi vato v vinski sod. Na ta način bi mogli dozorevanje, ko je vino ločeno od drož, zelo pospešiti brez pretakanja. Ker je dozorevanje okisovanje, to je ona presnova, katero provzroča zračni kisik, poskušali so se okoristiti s kisajočimi sredstvi, to je s snovmi, ki imajo mnogo lahko izločljivega kisika, n. pr. vodikov superoksid, tudi manganov superoksid itd.; ostalo je pa pri poskušnjah, ker za vino ni lahko mogoče določiti pravo mero. V praksi smo torej navezani na vpliv zračnega kisika, ki prihaja skozi luknjice v sod ter se pomnožuje osobito s pretakanjem.

(Dalje prihodnjič.)

Izreditev breskev, da rodé že prvo leto cepljenja.

Koščice v rastlinjaku dozorelih ali pa iz južnih krajev prenesenih zgodnjih breskev in marelic se jeseni položé v zaboje, s peskom napolnjene, in se postavijo v klet. Kakor hitro v decembru ali januariji prvi rastlinjak začne poganjati, ali če tega ni, pa v topli hiši, denejo se koščice posamezno v majhne lončke, da (v 1—2 mesecih) poženejo kal. Do srede maja že do 30 cm ali še više vzrastejo. Tako dorasle mladike, pa še divjaki, se precej presade, kjer ob dobri postrežbi do konca junija ali do sredi julija že za prst odebelé in sedaj se cepijo s popkom. Kakor hitro je pa to delo pokazalo, da se je poneslo (da se je očesče prijelo), se zgornji del divjaka odreže nad očescem, da požlahtilno oko še tisto leto še edenkrat požene. To skoro presilno in nepravilno počenjanje se pa pri skoro še zelišču podobnem divjaku ne opazi toliko, kakor se sploh misli, in ravnaoč se po vremenu naredi do konca avgusta daljše ali krajše mladike. Pred nastopom prve slane naj se drevesca z vsem listjem vred presade v lonce, ki so 15 do 20 cm široki, in prenesejo v rastlinjak ali kako svitlo pa hladno shrambo. Tu je treba prilivati, da še ne dozorele mladike

popolno dozore. Če še tukaj začne zmrzovati, naj se lonci prenesejo v klet, kjer ne zmrzuje. Ko se v januariji zopet prenesejo v topel rastlinjak ali shrambo, poženejo vsa očesca na mladih breskvicah in ob dobrem oskrbovanji izvrstne sadne mladike. Meseca maja se prenesejo na prosto in lahko v loncih ostanejo vse leto ter se sad donšajoč rabijo kot ozaljšava sob in drugih prostorov. Če pa kdo hoče v enem letu odrediti velika drevesa, a ne pritlikavcev, ne sme mladik porezovati, le stranski poganjki naj se obrežejo na 8 peresec, spodnji naj bodo nekoliko daljši od zgornjih, vrh naj se pa obreže še la, ko je že 8—10 popolnih peres dovršenih. Iz tega se naredi nov vrh in 4 do 5 z obrezovanjem v roden les spremenjenih stranskih poganjkov, zadnji pa zaradi daljšega obrezovanja ne stojé pretesno, temveč ravno prav. Tako se dobe do konca avgusta drevesa po 1 m visoka, ki imajo 12—18 sadnih mladik. Mladike pa, ki zrastejo na sadnem lesu, časih tudi sredi kje, utrjujejo s svojim listjem vejice, na katerih sede, zato ostanejo okrajšane. Taka drevesca se prihodnjo pomlad vsade v 30 cm široke posode, da drevo vzraste malo več.

Razne reči.

— **Lipovi nasadi.** Lipa je najbolj medeno drevo. Zato posebno čebelarjem priporočamo, da pridno sadé lipovo drevje. Ker lipa jako hitro raste in ima zelo gosto listje ter navadno doseže tudi prav visoko starost, želeli je, da bi se tudi v drevoredih, ob cestah, na javnih trgih pridno nasajala zaradi prijetne njene sence. Nje mehki les je jako pripraven za rezbarska dela. Oglje iz lipovega lesa rabijo risarji, in je tudi za izdelovanje smodnika prav dobro. Poleg vsega tega je lipa prav lepo dišeče drevo ter je lipov čaj kot zdravilo proti kataru in proti prehlajenju prav priljubljen. Z ozirom na vse to priporočamo našim občinam, naj po javnih nasadih raje nasajajo lipo nego pa javor, platano ali pa celo kmetovalcu škodljivi topol.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 132. Kako se naredi dobra ameriška ledenica, katera zanesljivo obdrži led celo poletje, in sicer ne da bi jo bilo treba narediti globoko v zemljo? (P. G. v L.)

Odgovor: Na to vprašanje najdete obširen odgovor med članki, in sicer s podobami. Po objavljenih načrtih izdelano ledenico, ki se izvrstno sponaša, lahko pogledate v bližini, pri gospodu Koščaku na Grosupljem.

Vprašanje 133. Z ozirom na članek K. Fritscherja v 13. št. Kmetovalca prosim pouka, kako je ravnati, da se naredi vinu podoben sadni mošt. Kje se dobe čiste vinske drože in katere so najboljše? Kaj je to vinska droža? Pri nas ima ta beseda dvojen pomen. Ali so to morebiti tiste drože, katere rabijo tu za vzhajanje kruha? Kako se naredi iz enega grozda za 100.000 hl mošta vinskih drož, kakor je pisano v napominjanem članku? (A. A. v L.)

Odgovor: Kako je ravnati, da se naredi vinu podoben sadni mošt, to je popisano prav jasno v članku, na katerega se sklicujete. Ob kratkem ponovljena je reč tale: Razni sadni sokovi imajo razne kipele glive z različnimi kipebnimi silami. Mi vemo, da so kipele glive v vinskem moštu močnejše nego one v jabolčniku ali hruševcu in če jih prinesemo v zalnjo, potem tudi sadjavec bolje in hitreje pokipi in dobi tudi vinski okus. To dosežemo, če denemo v sadjavec nekaj nepokipelega vinskega mošta ali neopranih civeb ali navadnih ali pa čistih vinskih drož. Čistih vinskih drož kmetovalec ne more sam

narediti, ker je to reč kemika, v njegovem laboratoriji. V Avstriji se dobe čiste vinske drože pri dr. Oskarji Bernheimerji na Dunaji (I., Raunhensteingasse 5). To kar vi imenujete na Gorenjskem drože in rabite za vzhajenje kruha (kvaski, kravajčki), so tudi vinske drože, pomešane z moko ali z otrobi. Kakšen uspeh bi se z njimi dosegel v moštu, bi morala pokazati še le skušnja.

Vprašanje 134. Imam pol leta starega žrebička, katerega sem pred 6 tedni odstavljal. Pred tremi tedni je pa ponoči skočil čez ograjo ter je posesal kobilu. Dasi je kobili mleko večinoma uže prešlo, vendar sodim, da ga je še nekaj dobil. Do sedaj še ni nobenih slabih posledic, vendar slišim od izkušnih mož, da dlje časa odstavljen žrebe začne polagoma hirati in večidel pogine, če zopet sesa. Ali je to res in če je tako, ali je kaj pomoči? (A. G. v M.)

Odgovor: Skoraj gotovo žrebe ni dobilo nič več mleka ali vsaj malo, kajti po treh tednih kobila ne more imeti še kaj dosti mleka. In če je žrebe tudi kaj sesalo, mu to ni škodilo, sicer bi se posledice v teku treh tednov gotovo pokazale. Staro mleko v kobilnem vimenu se težko prebavi in če je žrebe povžije, lahko dobi črevesni katar z drisko, največkrat pa tudi ne. V tem slučaju pomaga dati žrebetu kako dristilo, po katerem gotovo in kmalu ozdravi. Misel, da bi tako zapoznalo mleko moralo žrebe umoriti, je smešna; pač je pa res, da žrebe po dolgotrajni driski hira in slednjič tako oslabi, da pogine. Z dristilom pa iz čreves iztrebimo tiste škodljive snovi, ki povzročijo katar in nevarno dolgotrajno drisko.

Vprašanje 135. Ali bi bilo koristno mahovite travnike prevleči sedaj, jeseni, z brano in potem pognojiti s hlevskim gnojem? (J. M. v V.)

Odgovor: Prevlečevanje travnikov z brano jeseni je brez velikega pomena, ker ima brananje namen odstraniti mah in rahljati zemljo, a do pomladi zopet nekaj mahu zraste in zemlja se strdi. Potresite travnik jeseni z gnojem, spomladi ga pa pobranajte; s tem bodele ob enem odstranili tisti gnoj, ki čez zimo ni segnil ali se ni razkrojil.

Vprašanje 136. V svojem vrtu imam letos izredno veliko ogrcev. Ali je kako izdatno sredstvo pokončati ta nadležni mrčes? (W. v D.)

Odgovor: Kako pokončevati ogrce, je sploh znano in smo v tem listu poročali uže mnogokrat. Novo sredstvo je žvepleni ogljik, t. j. tista tvarina, ki se rabi za pokončevanje trtne uši. V vinogradu se žvepleni ogljik brizga v zemljo tik trte, toda to je sitno delo ter je treba imeti poseben aparat; vrhu tega pa ta tekočina rastlinam škoduje, če pride v večji množini h koreninam. Iznášli so na Francoskem z žveplanim ogljikom napolnje pušice iz kleja, ki se denejo primerno globoko v zemljo. Iz teh pušic žveplen ogljik počasi izpuhteva ter prečine zemljo in vsled njegovega smrada mrčes ali pogine ali pa zbeži; ker je pa izpuhtevanje počasno, pa rastlinam ne škoduje. Tudi na vrtu so te pušice neki prav dobre za pokončevanje raznega mrčesa, kakor ogrcev, bramorjev itd. Pušice se denejo po kake štiri na vsak štirjaški meter, in sicer 15 do 20 cm globoko. Pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani se dobe žveplenoogljikove pušice po 2 kr.

Vprašanje 137. Zaradi meje sem naredil v gozdu presek, ter sem posekal tudi drevo, ki je bilo ravno na meji, in dve, ki sta viseli na mojo posest. Sedaj mi preti mejaš, da me bo tožil. Ali ima pravico za to? Prosim tudi pouka, če ima sosed pravico pobirati sadje, ki pade raz njegovo drevje na moj svet? (F. K. v B.)

Odgovor: O drevesu na meji izraža se državljanski zakonik prav jasno, in sicer:

§ 421. „Čigavo je drevo, ne določuje se po koreninah, ki segajo v sosedovo zemljo, ampak po deblu, ki je vzraslo

iz korenin. Če stoji drevo na meji več posestev, lastno je vsem dotičnim posestnikom vzajemno.“

§ 422. „Vsak posestnik sme korenine tujega drevesa, iz svoje zemlje izrjaviti in na svoje posestvo viseče veje posekati ali drugače porabiti.“

Bodi pa navedeno, da rimsko pravo razsoja lastništvo dreves po njihovih koreninah, ker drevo jemlje s svojimi koreninami živeža iz tal. Avstrijsko pravo razsojuje zeló drugače, ter se drži določeb, ki so uže leta 1679. dobile postavno veljavo. Ozira se pred vsem na deblo. Bližas se je tako ukazalo, ker na ta način ni treba zemlje odgrebati ter ne korenin odkopavati, kadar je pravda, čigavo je drevo, vsaj mogoče bi bilo, da bi s takim izkopavanjem drevo samo zamorili. Kadar stoji drevo res na meji, tedaj je vzajemna last vseh sosedov; vsak ima enako pravice do njega. Dokler so sosedu porazumljeni med seboj, storijo z drevesom kar hočejo. Če se pa spró, nima nobeden izključljive pravice do drevesa, tako, da bi smel sosedu škodovati. Drugače je tam, kjer stoji drevo tik meje, pa čez njo korenine poganja v sosedno zemljo, ali samo nekaj vejic visi na njo. Korenine srkajo živež iz tujih tal ter škodujejo zlasti vrtnarjem. Sosedova drevesa, zelišča, sočivje, cvetlice itd. dobivajo vsled tega manj ali nič namenjene jim hrane; na sosedovo zemljo viseče veje delajo preveč sence ali prevajajo na njo premnogo dežnice. V teh slučajih pomaga državljanski zakonik vsem, kateri se ga znajo in hočejo poslužiti. Korenine sme vsak sosed iz zemlje izrjaviti, če mu tega morebiti gozdarska postava ne zabranjuje. Kakor daleč sega njegovo zemljišče, sme tujih dreves korenine izrjaviti, posekati jih, sežgati ali bodi kakor koli odstraniti. Nič ne dene, če se tudi sosedovo drevo posuši. Čez mejo viseče veje sme sosed posekati, les sebi vzeti ali jih sploh na vsakojak način porabiti, na priliko listje pograbit, posamezne vejice posekati za steljo (pri igličji), storže, seme, sad pobirati, kolikor ga na njegovo zemljo pade perilo na nje obžati itd. V vseh navedenih slučajih sosed ne more ugovarjati in s tožbami ne opravi ničesar. Le debela se ne sme lotiti sosed. Do tega nima pravice, razen če deblo visi čez mejo. Tukaj sme, kakor razlaga dr. Moric Stubenrauch, sosed ravnati z eblom, kakor z vejami, prav za prav bi pa najbolj kazalo celo drevo pripoznavati za vzajemno last obeh posestnikov. Sosed pa nima do debela nobene pravice, kedar vihar drevo izruje ter je na njegovo zemljo vrže; tudi sme lastnik nazaj zahtevati sad, ki ni z vej, čez mejo visečih, na sosedovo zemljo padel, ampak bil na njo drugače zanesen.

Gospodarske novice.

* **Bike beljanske pasme** bo glavni odbor naše družbe oddajal drugi mesec ter je prošnje zanje vložiti do 1. oktobra. Podrobnosti so objavljene med uradnimi vestmi v današnji številki.

* **Sadni mlin in stiskalnico** po najnovejšem sestavu je od Hellerja kupil gospod prof. Vester v Ljubljani, Hradeckijeva Vas, št. 8. (Malijeva vila), ter nas prosi objaviti, da te stroje radovoljno vsakomur pokaže, ki se zanima zanje.

* **Šesta konjska dirka v Št. Jarneji.** Ta dirka se je vršila dne 10. t. m. po znanem vspredu ob veliki udeležbi. Dirkalno je vsega skupaj nad 40 konj. O dirki sami in o njenih uspehih pišemo prihodnjič. Danes objavimo le imena odlikovanih konjerejcev.

V I. oddelku, t. j. pri dirki tri- in štiriletnih žrebcev in kobil (daljava 1600 m) je na cilj prišel prvi Jos. Prime iz Zagorja na Krasu v 3 minutah 28 sekundah (darilo 200 kron), drugi Jan. Kovačič iz Dol. Maharovca v 4 min. 9 sek. (darilo 100 kron), tretji Fran Kovač iz Novega Mesta v 4 min. 14 sek. (darilo 50 kron).

V II. oddelku, t. j. pri dirki starejših kranjskih žrebecev in kobil (daljava 2400 m), je prišel prvi na cilj Miha Zalokar iz Zaboršta v 6 min. 11 sek. (darilo 200 kron), drugi Fran Tratnik iz Št. Jarneja v 6 min. 18 sek. (darilo 50 kron), tretji Fran Recelj iz Št. Jarneja v 6 min. 36 sek. (darilo 25 kron).

V III. oddelku, t. j. pri dirki konj brez razločka (daljava 2400 m), je prišel prvi na cilj Anton Šmid iz Vinice v 5 min. 57 sek. (darilo 100 kron), drugi Janez Rebzelj iz Škocijana v 6 min. 15 sek. (darilo 50 kron), tretji Anton pl. Fettich-Frankheim iz Št. Jarneja v 6 min. 20 sek. (darilo 25 kron), četrti Janez Vertačič iz Pristavce v 6 min. 27 sek. (darilo 25 kron).

V IV. oddelku, t. j. gosposka dirka s parom konj (daljava 2400 m), je prišel na cilj prvi Josip Rus iz Mirne Peči v 6 min. 45 sek. (darilo srebrna kaseta, vredna 100 kron).

* Premovanje konj za l. 1894. se je izvršilo ta mesec. V nastopnih vrstah priobčujemo imena odlikovancev.

Pri premovanju z deželnimi darili na Bohinjski Bistrici dne 1. septembra so dobili: Prvo darilo v znesku 25 gld. Matija Sušnik iz Nomena, drugo darilo Jožef Jeklar iz Koprivnika, potem Janez Rozman iz Polja, Martin Rozman iz Bitinja in Jakob Cesar iz Jereke, vsak po 15 gld. Nadalje Janez Bricelj iz Češence, Lorenc Brec iz Srednje Vasi, Jožef Sušnik iz Nomena, Janez Stare in Martin Dobrovec, oba iz Češence, vsak po 10 gld.

Pri premovanju v Lescah dne 3. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki Janez Cotelj iz Zgoše 35 gld., Anton Meršol iz Hraš 20 gld., Matija Čop iz Rodenj, Lorenc Vovk iz Črnicva in Janez Habat iz Rodenj, vsak po 15 gld., Frančišek Avsenek iz Studenčič in Jakob Baloh iz Smokuča, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Anton Žnidar iz Zgoše 25 gld., Jožef Pogačar iz Vrbe 20 gld., Jakob Pristov iz Vrbe 15 gld., Janez Marovt iz Radovne in Alojzij Zerovec iz Mlina, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Janez Dolar iz Vrbe in Ivana Pristov iz Brega vsak po 10 gld., Cene Jan iz Spodnjih Gorij, Frančiška Rozman iz Gornjega Otoka in Janez Brec iz Nove Vasi, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kranji dne 4. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Vehovec iz Vokla 35 gld., Ivan Dolenc iz Stražišča 20 gld., Frančišek Dolžan iz Govnika, Janez Markun iz Bašlja in Frančišek Pokoren iz Škofje Loke, vsak po 15 gld., Janez Zupan iz Sv. Križa iz Andrej Hočevnar iz Zapog, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Jože Križnar iz Stražišča 25 gld., Janez Strupi iz Čirčice 20 gld., Janez Primožič iz Sv. Križa 15 gld., Frančišek Rozman iz Stražišča in Janez Kepec iz Podreč, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Anton Danič iz Velesovega 10 gld., Marija Remic iz Rupe 10 gld., Jakob Basar iz Suhe, Šimen Jereb iz Spod. Bernika in Anton Primožič iz Sv. Križa, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kamniku dne 5. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Matevž Mušič iz Trzina 35 gld., Andrej Mejač, iz Kaple Vasi 20 gld., Jakob Skok iz Pristave 15 gld., Valentin Benkovič iz Novega Trga 15 gld., Janez Čebul iz Potoka 15 gld., Alojzij Nemeč iz Domžal in Mihael Zmrzlikar iz Kosez, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Janez Sršen iz Suhadol 25 gld., Janez Urh iz Vopovelj 20 gld., Frančišek Špruk iz Tunjic 15 gld., Frančišek Bohinec in Jakob Skok iz Pristave, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Anton Ovčak iz Repenj 10 gld., Šimen Rotar iz Globokega 10 gld., Anton Plahuta iz Lahovič, Mihael Zmrzlikar iz Kosez in Jarnej Slapnik iz Tuhinja, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju na Vrhniki dne 6. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Artač iz

Notranjih Goric 35 gld., c. kr. kmetijska družba v Ljubljani in Janez Kanec iz Podsmreke po 20 gld., Frančišek Košak iz Grosupljega, Matija Židan iz Zadvara in Frančišek Majdič iz Logateca, vsak po 15 gld., Jera Pezdur iz Brezovice in Frančišek Oven iz Podsmreke, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Jarnej Jeraj iz Sinje Gorice 25 gld., Jarnej Majaron iz Borovnice 20 gld., Andrej Marinko iz Vnanjih Goric 15 gld., Andrej Remškar iz Brezovice in Frančišek Marinko iz Stranske Vasi, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Janez Gregorin iz Dragomera 10 gld., Frančišek Remškar iz Loga 10 gld., Matija Klemen iz Vnanjih Goric, Martin Pirc iz Matene in Janez Oblak z Vrhnike, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Ribnici dne 7. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom, posestniki: Jurij Poje iz Zajčjega Vrha 35 gld., Janez Rigler iz Prapreč 20 gld., Jurij Mihlič iz Skalovja 15 gld. in Aleksander Šober iz Nemške Vasi 15 gld.; b) za mlade breje kobile posestniki: Matija Krainer iz Sela 25 gld., Janez Gode iz Gornjih Ložin 20 gld. in Jurij Lihlič iz Skalovja 15 gld.; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Bernard Kovačič iz Sodražice in Karol Zalokar iz Strug, vsak po 10 gld., Aleksander Šober iz Nemške Vasi, Anton Tanko iz Goriče Vasi, Anton Žužek iz Jakičevega in Anton Arko iz Ribnice, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Št. Jarneji dne 10. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Strojina iz Ostroga 35 gld., Frančišek Kerhin iz Dob 20 gld., Anton Pečnik iz Gradišča, Janez Kerhin iz Gornjega Gradišča in Frančišek Starič iz Rakovnika, vsak po 15 gld., Janez Vrtačič iz Pristavice, Jožef Globelnik iz Stare Vasi in Anton Barborič iz Čadražev, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Janez Strojina iz Ostroga 25 gld., Frančišek Gorenjec iz Malenc 20 gld., Frančišek Fabijan iz Dolenjega Gradišča 15 gld., Anton Prijatelj iz Rakovnika in Frančišek Kerhin iz Dob, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Anton Barborič iz Čadražev 15 gld., Andrej Colarič iz Slinovec, Anton Prijatelj iz Rakovnika in Frančišek Jordan iz Malenc, vsak po 10 gld., Jože Globelnik iz Stare Vasi, Frančišek Colarič in Martin Repselj, oba iz Št. Jakoba, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Trebnjem dne 11. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Šimen Pristov iz Št. Vida 35 gld., Josipina Hribar iz Velikega Gabra 20 gld., Janez Zajec iz Podboršta, Anton Žgur iz Bele Cerkve in Mihael Urbančič iz Igljenika, vsak 15 gld., Julij Treo iz Male Vasi, Anton Bizjak iz Skuč in Frančišek Blatnik iz Pristavice, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Anton Poh iz Blata 25 gld., Jakob Koščak iz Družinske Vasi 20 gld., Josipina Hribar iz Velikega Gabra 15 gld., Frančišek Krevs, srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice, posestniki: Jože Rus iz Mirne Peči in Anton Zupančič iz Globodola, vsak 10 gld., Anton Kušnik iz Trebnjega, Julij Treo iz Male Vasi, Anton Bizjak iz Skuč, Jože Pavlič iz Zapuž in Jakob Koščak iz Družinske Vasi, vsak srebrno svetinjo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Prasičja razstava,

katere priredi c. kr. kmetijska družba kranjska v Novem Mestu v torek, dne 22. oktobra t. l., v zvezi s prasičjim semnjem.

PROGRAM:

Namen razstavi in z njo združenemu prasičjemu semnju je: 1.) da se vidi uspeh, ki se je dosedaj dosegel pri rejbi prasičev domačih in tujih plemen:

2.) da se gospodarji s primerjanjem prasičev unemajo za napredek v prasičji reji in da se pouče, kje je dobiti dobrih živali za plemo;

3.) da se povzdigne kupčija s prasiči.

Razstava se bode višila na dan Lukeževega semnja, ki je eden največjih na Dolenjskem, in sicer na prostoru pred vojašnico, kjer bode tega dne tudi prasičji semenj.

Do 8. ure zjutraj morajo biti uže vse živali na mestu razstave, kjer se bodo pripravile potrebne ograje za posamezne vrste razstavljenih živali.

Razstava bode ločena v dva oddelka

V prvi oddelk se pripuščajo plemeni prasiči, in sicer:

a) posamezni prasiči, kakor:

1.) za spuščanje pripravnih mrjasci,

2.) breje svinje in svinje s praseti,

3.) mladi mrjasci in mlade svinje do starosti 10 mesecev.

b) cele skupine plemenih prasičev, obstoječih iz mrjasca, svinj in praseta.

V drugi oddelk se pripuščajo pitani prasiči, in sicer:

a) peršutniki,

b) starejši pitani prasiči.

Prasiči smejo biti domačega, tujega in mešanega plemena.

Za lepe živali je določenih 20 premij, in sicer za vsak oddelk po 10 premij v zneskih po 20 in 10 kron.

Prasiči, kateri morejo postati deležni premije, morajo najmanj uže pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jih razstavi.

Gospodarji, kateri želijo razstaviti svoje prasiče v kakem oddelku, naj se zgledajo pismeno ali ustmeno pri kmetijski podružnici v Novem Mestu zadnji čas do 1. oktobra t. l., ter naj naznajo, koliko in kake živali hočejo razstaviti, da se zamorejo pripraviti potrebne ograje.

Možje, ki bodo sodili o premovanju prasičev, izberó se po predpisniku in se morajo ravnati po določenih predpisih.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1894.

Ivan Murnik s. r.,
predsednik.

Gustav Piro s. r.,
tajnik.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov, kupljenih z državno podporo, in sicer beljancev (cikastih) za Gorenjsko.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe bode meseca oktobra kupil s podporo, katero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov beljancev.

Te bice bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

1. oktobra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak presilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na oni bližnji postaji, katera bode določena, in sicer tistega bika, katerega določi odbor;

2.) da bode poslal na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen, 10 gld., kateri zapadejo, če potem ne vzprejme odkazanega mu bika,

3.) da ob vzprejemu bika plača polovico tistih troškov, katere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 10 gld., in

4.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže prejetega bika imeti dve leti za plemo in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo rabili prejetega bika čez 2 leti za plemo, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1894.

P. n. gg. članom podružnice v Novem Mestu.

Podpisani odbor naznanja s tem vsem svojim p. n. članom, da bode podružnica zborovala po § 32. društvenih pravil v ponedeljek, dne 1. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v mestni dvorani v Novem Mestu po naslednjem vspredu:

1.) Poročila o delovanju in o obnem zboru v Ljubljani.

2.) Računski sklep za preteklo upravno leto.

3.) Določilo za prireditve prasičje razstave v Novem Mestu.

P. n. gg. člane vabimo k obilni udeležbi.

Odbor kmetijske podružnice v Novem Mestu.

Št. 15077.

Razglas.

Vsled ukaza visoke c. kr. deželne vlade z dne 6. avgusta 1894. l. je visoko c. kr. ministerstvo za poljedelstvo z odlokom z dne 21. julija 1894. l. št. 14.426. ukazalo, da naj se tisti vinogradniki, kateri na pomlad leta 1893. amerikske trte iz državne trtnice v Kostanjevici kupiti želijo, pri tem c. kr. okrajnem glavarstvu ustmeno ali pismeno brez koleka zadnji čas do

1. oktobra 1894. l.

oglasijo.

Trte se bodo po razmeri nahajajoče se zaloge, in sicer samotakim naročnikom oddajale, kateri imajo vinograde v krajih, kjer je trtna uš vinograde uničila, i. s. po naslednjih cenah:

a) rezniki riparije scavage in selectione, solonia, rupestris in jork-madejre po 3 goldinarje 1000 komadov.

b) rezniki riparije portalis, pailleres, perrier in jaquez po šest goldinarjev 1000 komadov.

c) okoreninjene trte brez razločka vrste po deset goldinarjev 1000 komadov.

Brezplačno se trte morejo izjemno le takrat oddati, če bi se trten matičnjak iz kakega občinskega ali društvenega zaklada napraviti nameraval in bi bil obstanek takega podjetja zagotovljen za najmanj 10 let.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem,

dne 9. avgusta 1894.

Listnica uredništva.

J. K. v D. Na Vaše vprašanje bomo odgovorili prihodnjič.

W. v D. Kar vemo o sredstvih zoper muhe, smo uže vse objavili v „Kmetovalci“. — Če uši napadajo salato, skusite jih pokončavati s tobačno vodo.

J. G. v M. Drevo „Eucalyptus globulus“ nima slovenskega imena. Njega nasaditev bi bila pri nas brezuspešna, ker bi mu podnebje ne ugajalo.

B. M. v S. Ribe zlatice, ki so se zaredile v Vašem ribnjaku, niso zdravju škodljive, dobre pa niso, ker imajo veliko kosti in so slabega okusa.